

Farvel til selvejet

Lige inden påske satte tre sønderjyske landmænd deres underskrift på en kontrakt, der betyder, at deres gårde i fremtiden tilhører AP Pension. Gennem driftselskabet Almende driver landmændene også fremover biodynamisk landbrug på gårdene, og salget er ikke begyndelsen til enden - men derimod begyndelsen på noget stort

I arbejdet med Teori U har Folkene bag Almende trænet teknikker, der kan give åbent sind, åbent hjerte og åben vilje.

SAMFUNDSNYTTE

TEKST OG FOTO: IRENE BRANDT

Indtil for ganske nylig var Günther Lorenzen gårdejer. I dag er han direktør i anpartsselskabet Almende. Sammen med sin hustru, Christa, ejede han den biodynamiske kvæggård, Langmosegård ved Tønder. I dag er de gennem deres medejerskab af Almende forpagtere - men stadig biodynamiske mælkeproducenter. Og han er ikke alene. Lige nu er der to familier, der har anpart i

Almende, de har solgt deres gårde til AP Pension og forpagtet deres egne samt en nabogård tilbage; og der er to i kulissen. Med tiden skal anpartsselskabet Almende blive drivkraften i et samfundsnyttigt og nytænkende landbrugsfællesskab.

Flere scenarier

Ønsket om at etablere et landbrugsfællesskab er ikke ny i det Sønderjyske.

- Vi har arbejdet hen imod etableringen af Almende aps. i mange år, forklarer Günther Lorenzen. Og tager

man et kig i diverse arkiver, får man syn for sagen. Forløberen for Almende aps. Jejsing Demeter I/S, blev stiftet i 2007 af Günther Lorenzen og hans nabo Horst Leithoff, der nu går på pension, men som ejede den tredje gård, der indgik i handlen med AP Pension. Målet - dengang som nu - var et landbrugsfællesskab. Siden er Biodynamisk Samvirke kommet til, hvor fem biodynamiske landbrug samarbejder om driften af deres gårde.

- Vi vil gerne sikre, at den jord, vi nu i over 25 år har dyrket først økologisk og siden 1997 efter demeterreglerne ikke ender med at blive tilbagelagt den dag, vi sælger vores ejendomme, fortæller Günther Lorenzen.

Gennem fondseje forventer de sønderjyske biodynamikere, at deres jord kan sikres mod tilbagelægning.

I første omgang er det AP Pension, der opkøber gårdene. Fremtiden er der flere scenarier for. Én mulighed er, at anpartsselskabet de næste ti år oparbejder en egenkapital, så selskabet en dag er økonomisk polstret til at kunne købe gårdene tilbage fra AP Pension.

En anden mulighed er, at alle får mulighed for at investere i Almende.

- Derfor er det også vigtigt, at understrege, at Almende ikke handler om at redde et par sønderjyske gårde. I stedet er det målet, at Almende skal udvikle sig til et samfundsnyttigt landbrugs- og levfællesskab, hvor der ud over produktionen af en bred vifte af sunde, økologiske og biody-

Hver måned er der møde i samvirket hjemme hos Günther og Christa Lorenzen, som har indrettet deres loft til møde- og konferencerum.

Teori U i Ankerhus

Teori U er en metode og tankegang, der tager udgangspunkt i C. Otto Scharmers bog Teori U - Lederskab der åbner fremtiden, som er udkommet på Forlaget Ankerhus i 2008.

Teori U tilbyder nye måder at lede, lære og forandre på. Hvordan kan vi åbne fremtiden og lære fra den, efterhånden som den spirer frem? Det er et tankesæt, som kan benyttes i mange sammenhænge, f.eks. organisations- og lederudvikling, innovationsprocesser og personlig udvikling.

Vi kan ikke løse vores tids fundamentale problemer med løsninger, der hører fortiden til. Vi kan ikke skabe nye, innovative løsninger på organisations- og samfundsproblemer ved blot at gentage fortidens mønstre. Der skal noget nyt til, for at vi individuelt og kollektivt kan bevæge os ind i et felt, hvor vi kan opleve vores autentiske jeg og lære at identificere det, der holder os fast i forældede tanke- og handlingsmønstre. Det er denne nye sociale teknologi, som Scharmer kalder 'presencing'.

I rejsen gennem U'et oplever vi, hvordan vi kan gå fremtiden i møde med åbent sind, åbent hjerte og åben vilje - og dermed realisere vores optimalt opnåelige fremtidige mulighed.

Kilde: www.ankerhus.dk

namiske levnedsmidler også varetages samfundsmæssige og sociale funktioner, siger Günther Lorenzen.

Ambitiøst projekt

Undervejs, mens idéerne er blevet udviklet, har de sønderjyske biodynamikere haft et tæt samarbejde med konsulentfirmaet Ankerhus, som Günther Lorenzen kender fra sit bestyrelsesarbejde i Naturmælk. Gennem dette samarbejde fik Günther Lorenzen kendskab til Teori-U. Teori U tilbyder nye måder at lede, lære og forandre på, og arbejdet med teorien har været en stor hjælp på vejen væk fra den traditionelle forestilling om det selvejende landbrug til drømmen om et fondsejet, samfundsnyttigt landbrug.

Sammen med Foreningen for Biodynamisk Jordbrug og Økologisk Landsforening skrev det Biodynamiske Samvirke i 2014 en ansøgning til Villum Fonden. Denne ansøgning blev imødekommet og blev dermed starten til det ambitiøse projekt 'Det Samfundsnyttige Landbrug'.

Fra idé til virkelighed

Hver måned er der møde i samvirket hjemme hos Günther og Christa Lorenzen, som har indrettet deres loft til møde- og konferencerum. På mødet i marts deltog Økologi & Erhverv. På mødet blev handlingsplanen gennemgået.

- Nu, hvor finansieringen er på plads, og forarbejdet til alle de praktiske opgaver omkring kontrakter, organisationsbeskrivelser, ansæt-

telseskontrakter, opgavebeskrivelser og så videre også er på plads, kan vi begynde at fokusere på dét, der virkelig ligger os på sinde i dette projekt: at begynde omstillingen til samfundsnyttig og bæredygtig helhedsdrift, siger Günther Lorenzen.

Samvirket vil gerne udvikle et generationsskifte hen imod en samarbejdsmodel, hvor flere mennesker med hver sit ansvarsområde arbejder sammen, og videreudvikler ideen om et bæredygtigt landbrug. De ønsker at arbejde hen i mod at være selvforsynende med både gødning og foder, energi, arbejdskraft og ideer.

Planlægning

Planteavlskonsulent Martin Beck fra Økologisk Landsforening er tilknyttet Almende-projektet som foreningens projektleder, på mødet præsenterede han sit forslag til driftsplanlægningen på de implicerede gårde frem til 2017.

- Nøgleordet er suverænitet, hvor de fem gårde i samarbejdet er selvforsynende og uafhængige og med fokus på kvalitet, bæredygtighed og dyrevelfærd. Det er store tanker, som skal realiseres gennem små skridt; men det kræver system-tænkning, for ét skridt ad gangen dur ikke, sagde Martin Beck inden han fremlagde sine forslag til markdrift, sædskifter og gødning samt oversigt over de tiltag, de forskellige dyrearter kræver på gårdene.

Günther Lorenzen bekræftede vigtigheden af suveræniteten i samarbejdet:

- Målsætningen er selvforsynende drift, så samarbejdet ikke er sårbart over for udefrakommende konjunktursvingninger, sagde han.

- Så længe solen skinner, regnen falder og luften består af 72 pct. kvælstof, så er det muligt for et økologisk landbrug at producere fødevarer uden input udefra, lovede Martin Beck.

Synlige værdier

Bundlinje og værditilvæksten på en ejendom opgøres i kroner og øre, og de er de eneste parametre en landbrugsejendom måles på - endnu.

- Med Almende håber vi, at der med tiden kan skabes synlighed om de værdier i form af natur, bæredygtighed, socialt ansvar etc, som ikke kan aflæses i driftsregnskaberne, siger Günther Lorenzen. Han fortsætter:

- Det første år får vi dog meget fokus på at konsolidere driftsselskabet omkring de tre gårde i Almende Aps. Derefter kan vi begynde at overveje at tage flere gårde med i anpartsselskabet samtidig med at vi åbner os for lokalsamfundet og begynder at skabe grundlaget for de kulturelle, pædagogiske og sociale aktiviteter som en del af landbrugets daglige liv.

Herigennem håber initiativtagerne, at mennesker i nabolaget opfatter landbruget som et naturligt sted at komme for at opleve landliv, følge med i udvikling og endda selv være med til at præge fremtiden.

AP Pension på indkøb

Tre sønderjyske gårde blev lige inden påske købt af AP Pension. Gårdene drives videre af anpartsselskabet Almende

ØKONOMI

AF IRENE BRANDT

Brødrene Henning og Günther Lorenzen, der begge er biodynamiske landmænd på Tønder-egnen, er ikke længere gårdeejere; men landmænd er de stadig - nu på forpagtet jord og i lejede bygninger.

- Efter 41 år som selvejende landmand er det vemodigt at stoppe som gårdejer. På den anden side slipper jeg for en økonomisk byrde, og kan koncentrere mig om driften, siger Günther Lorenzen, der har solgt sin gård til AP Pension. Med i handlen fik AP Pension også Henning Lorensens gård og Horst Leithoffs gård. Alle tre gårde er i mange år blevet drevet efter Demeter-reglerne, og de tre gårdeejere har samarbejdet om driften - blandt andet i et driftsselskab, hvor de har delt maskiner.

Horst Leithoff stopper med salget af gården som landmand. Henning og Günther Lorenzen derimod fortsætter driften af de tre gårde i anpartsselskabet Almende.

Generationsskifte

- Jeg er gennem årene nået frem til, at det interessante ikke er at være gårdejer. Brugsretten er langt vigtigere, siger Günther Lorenzen.

Almende-selskabet er en del af projektet Det samfundsnyttige landbrug, og Günther Lorenzen glæder sig over, at han nu kan være med til at udvikle en model for et smidigt generationsskifte.

- Vi skal have unge landmænd ind i anpartsselskabet, så de kan få adgang til jord, uden at skulle investere en formue. Nye anpartshavere skal supplere driften af de tre gårde, så vi lægger grunden til et multifunktionelt landbrug, der også kan tage et social-økonomisk ansvar i lokalområdet, siger Günther Lorenzen.

Overgang

De familieejede gårdes fremtid har Günther Lorenzen ikke megen tiltro til. Deres tid er forbi.

- Vi udvikler nu en model, som kan bane vej for alternative ejerformer. Det er måske ikke den bedste model men et skridt på vejen og måske en overgangsløsning frem mod målet: at al jord er samfundsejet. Og at sælge til et pensionsselskab er i hvert fald bedre end at sælge til en kapitalfond, konstaterer Günther Lorenzen.

Fornuftigt afkast

Da Dansk Farm Management på vegne af AP Pension vurderede investeringspotentialet i de tre gårde, skete dette på baggrund af en nøgtern økonomisk analyse.

- De tre gårde producerer det ypperste inden for mælk, og deres produkter dækker et behov hos forbrugerne. Men vi ser først og fremmest på, om investeringen kan give et godt afkast, siger kunderådgiver Torben Andersen fra Dansk Farm Management. Han fortsætter:

- Men Almende er spændende at samarbejde med, fordi vi her afprøver et helt nyt koncept, hvor selskabet har fokus på driften frem for oparbejdning af kapital til at købe gården for efter ti år. De planlægger et glidende generationsskifte som sikrer kontinuitet, og samtidig har de nedsat en professionel bestyrelse, der skal sikre selskabets ve og vel.